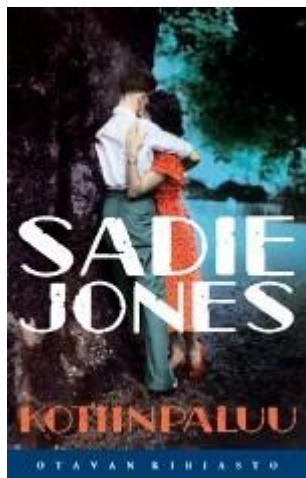

Sadie Jones: Kotiinpaluu

LIISA RINNE (15.3.2016)

On helteinen kesäpäivä. Nuorimies vapautuu vankilasta. Sadie Jonesin esikoisromaanissa *Kotiinpallu* eletään 1950-luvun herraskaisessa kyläyhteisössä, tunnin junamatkan päässä Lontoosta.

Tarinan keskiöön nousee 19-vuotias Lewis Aldridge, jolle yhteisö kääntää selkensä. Kyse ei ole pelkästään rikoksesta, jonka Lewis on tehnyt vaan pikemminkin siitä roolista, johon poika on vuosien mittaan ajautunut. Kerronnallisesti romaani jakautuu kolmeen. Tarina alkaa Lewisin vapautumisesta, ja kun alkuasetelma on luotu, palataan vuosiin joista kaikki oikeastaan alkoi ja dramaattiseen tapahtumaan, joka sysää pienen perheen raiteiltaan. Tarinan myötä aika kuroutuu umpeen. Romaani etenee alkukohtauksen yli vääjäämättömään loppuhuipennukseen, jossa Lewisin teot ja niiden seuraukset repivät viimein koko yhteisön vaivoin pidetyn kulissin rikki.

Sadie Jones kuljettaa tarinaa tarkasti havainnoiden. On kuin kertoja pyörisi hitaasti ympyrää, pysähtyisi, asemoisi itsensä uudelleen. Siivu siivulta siirtäisi henkilöitä kohti lopullista myrskynsilmää. Hiljalleen piinaavaksi kuivuudeksi muuttuva kesä luo osaltaan teoksen vahvaa tunnelmaa. Ilma on kuin karrelle polttava elämä jota vesi ja viina lievittävät, mutta samalla myös tappavat.

”Päivä oli kuuma ja aurinkoinen; se ei tiennyt mitä oli tapahtunut. Kun on maannut äitipuolensa sunnuntaisena iltapäivänä, voisi kuvitella että taivas olisi sen jälkeen synkkä ja myrskyinen – mutta se ei ollut. Se oli korkea ja sininen ja tyhjä. Tie kiemurteli ja Lewis joi lisää, ja sitten hän laittoi pullon jalkojensa väliin voidakseen ohjata autoa paremmin. Hän ajoi nopeasti eikä tuntenut ginin vaikuttavan lainkaan, ja hän ajatteli että olisi hyvä, jos hän voisi ajaa kolarin ja tappaa itsensä. Pensasaidat vilistivät ohi ja tie muuttui suuremmaksi, ja hän joi

lisää ja ajoi nopeammin ja kosketti pimeyttä; hän sulki silmänsä ja ajoi hetken aikaa sokkona ja lujaa, ja hän odotti tuntevansa pelkoa, mutta ei tuntenut. Sen sijaan häntä alkoi huvittaa. Hän avasi silmänsä ja alkoi nauraa – eikä ajaminen ole helppoa jos samalla nauraa katketakseen – , ja hän ajatteli kaikkia juhlissa olleita ihmisiä ja isäänsä, ja itseään naimassa Alicea porrastasanteella; ja hän nauroi niin että joutui nojaamaan päätään käsivarttaan vasten jotta pää pysyisi pystyssä, ja hän joi lisää, ja hauskuus katosi.”

Teoksen suomenkielinen nimi on osuva. Se kuvaa kahta tarinan kannalta merkittävää kotiinpaluuta: Lewisin vapautumista vankilasta sekä tämän isän Gilbertin paluuta sodasta. Molemmat tapahtumat ovat vedenjakajia, mutta niillä on myös symbolista arvoa. Englanninkielinen nimi *The Outcast*, hylkiö, on kuvaava sekin, mutta tavallaan kotiinpaluu avaa toisenlaisen syvyyden tarinalle. Millaiseen paikkaan kotiinpalaavat saapuvat? Tässä on ydin.

On myös kaksi sotaa. Gilbert palaa sodasta ja opettelee elämään uudestaan perheensä ja pienen poikansa kanssa. Hän toistaa opittuja malleja, siirtää hyväksi katsomansa kurin ja järjestyksensä hellyyttä kaipaavaan lapseen. Sitten on tämän seuraus, Lewisin yksityinen sota.

”Kun Gilbert oli lähtenyt töihin, Alice meni huoneeseensa ja Lewis istuutui ammiaspöydän ääreen.

Yön aikana kaikki oli tuntunut väärältä. Lewis oli tullut kotiin valmistautuneena siihen että asiat olisivat toisin, mutta kun isä oli vienyt hänet kirkolle, hän oli nähnyt itsensä aivan samanlaisena kuin ennenkin. Hän oli kuvitellut että omaan sänkyyn palaaminen toisi lohtua, mutta hänen painajaisensa olivat palanneet eikä niiden jälkeen unesta ollut ollut tietoaakaan. Ilta oli ollut samanlainen kuin ennen hänen lähtöään, eikä lainkaan kuin hän oli suunnitellut. Tapahtumat olivat livenneet hänen otteestaan. Hän nousi seisomaan ja silmäili huonetta, ja hän pyyhki käsiä housuihinsa sillä hänen kämmenensä hikoilivat.

Tähän tulisi muutos. Hän tekisi sen eteen mitä hyvänsä, eikä hän antaisi pahojen tekojen enää ottaa häntä valtaansa. Hän muisti painajaisen ja sen miltä oli tuntunut kun vesi oli peittänyt pään, ja herätessään hän muisti miten hänen käsivartensa arvet olivat ikään kuin kohonneet, muuttuneet tuntuvammiksi.”
Lewisin kipuilun kautta kautta Jones tarkastelee ihmisen sopeutumista olemassaoleviin normeihin ja sääntöjen verkostoon. Pitkin matkaa romaani haastaa lukijan pohtimaan sitä, ketkä oikeastaan ovat rikollisia, ketkä syyttömiä. Nekö, jotka toimivat vai ne jotka vaikenevat? Ja toisaalta, kuinka paljon olemme valmiita uhraamaan, jotta julkisivu näyttäisi eheältä?

Esikoisromaanissaan Jones kuvaa 1950-luvun Britanniaa. Yhteiskuntaa, jossa vahvat, sotaa edeltäneet arvot ja auktoriteetin kunnioitus ovat murtumassa. Mitä lähemmäs seuraavaa vuosikymmentä romaanissa tullaan, sitä selvempää on, että tunnin junamatka Lontooseen, jossa odottavat levottomasti liikehtivä nuoriso, klubielämä ja naisten seksuaalinen herääminen, on kuroutumassa umpeen. Tähän aikaan Jones pureutuu neljännessä romaanissaan Ehkä rakkaus oli totta. Siinä ongelmat ovat toiset, ja silti yksilön ja yhteisön välinen kipeä suhde ja vastakkain asettuvat sukupolvet, ovat jotenkin aika samat. Edelleen vereslihallalla.

Kotiinpaluu on väkevä kuvaus yhteisöstä, jonka vaivalla rakennettu kulissi murenee sekä yksilöistä, jotka rimpuilevat itsensä irti murtuvien kulissien raunioista. Samalla se on kertomus rakkaudesta. Uskalluksesta taistella vastaan ja lopulta rakastaa. Rakkauden avulla mahdoton muuttuu lopulta mahdolliseksi.

Sadie Jones, *Kotiinpaluu*, (The Outcast) Otava, s. 355, suom. Marianna Kurtto

Liisa Rinne on kirjailija Tampereelta, hän on valmistunut kirjoittamisen tutkimuksen maisteriksi Jyväskylän yliopistosta.